

صفر تا صد اردوی دانش آموزی

مریم موسوی

پرداختن به اردو از بُعد آسیب‌های اجتماعی نیز مدنظر است. بسیاری از مشکلات بهداشتی و اختلالات روانی ریشه‌های روانی اجتماعی دارند. به‌طور خلاصه می‌توان گفت، اردو با ایجاد محیط و فضای لازم برای انتقال مفاهیمی که فضای محدود کلاس و مدرسه و برنامه‌ریزی آموزشی فرصت انتقال و تجربه آن‌ها را به شاگردان نمی‌دهند، به‌عنوان مکمل برنامه‌های درسی عمل می‌کند. دانش‌آموزان و کودکان تیزهوش علاقه بیشتری به اردو دارند.

اهداف عمومی اردوی دانش آموزی

- آشنایی بیشتر شرکت‌کنندگان با مسائل مذهبی و دینی در قالب برنامه‌های متنوع و جذاب؛
- پرورش و تقویت حس تعاون؛
- ایجاد زمینه همکاری‌های سالم از طریق اجرای مسابقات و سایر فعالیت‌ها؛
- آموزش فنون و مهارت‌های گوناگون برای رشد و شکوفایی استعدادها؛
- برقراری صمیمیت و روابط عاطفی بین مربی و شاگرد؛
- برانگیختن حس صفا و صمیمیت میان اعضا و در نتیجه لذت بردن از زندگی اجتماعی؛
- آموزش بهره‌وری مناسب از امکانات؛
- ایجاد زمینه لازم برای خودشناسی؛
- آشنایی با سرزمین‌های دور و نزدیک؛
- یافتن آگاهی از پدیده‌ها به‌وسیله حواس پنج‌گانه؛
- ایجاد زمینه مناسب برای کسب مهارت‌های فنی؛
- ایجاد زمینه‌های رعایت و حفظ بهداشت و نظافت؛
- ایجاد زمینه‌ای برای برخورد و تحمل عقاید مخالفان.

کارکردهای عمومی اردوی دانش آموزی

- اردو به‌عنوان فعالیتی جمعی و بیرون از محیط مدرسه و خانواده کارکردهای قابل توجهی دارد که توجه به آن‌ها اهمیت پرداختن به اردوی دانش‌آموزی را دوچندان می‌کند. از جمله این کارکردها آن است که دانش‌آموزان در اردو:
- زندگی مستقل از دیگر اعضای خانواده را تمرین می‌کنند.
 - همکاری و تعاون با دیگران را به‌طور عملی تجربه می‌کنند.

آیا می‌دانید اردوی دانش‌آموزی انرژی مازاد را در محیط مناسب و متنوع، به‌منظور حصول آرامش و ایجاد تعادل برای دیگر فعالیت‌های فردی و اجتماعی، آزاد می‌کند؟ در ادامه با این مقاله همراه باشید.

تعریف اردو

برای واژه اردو تعریف‌های متعددی ذکر شده‌اند. برخی از تعریف‌ها به این شرح هستند:

- فعالیتی گروهی است در محیطی مناسب با توجه به اهداف معین و مشخص خارج از محیط آموزشی؛
- تجمع گروهی خاص در مکانی مشخص، به‌منظور تحقق هدف‌های پیش‌بینی شده؛
- فعالیت تربیتی سازمان‌یافته دانش‌آموزی که در خارج از مدرسه، با اجرای برنامه‌های گروهی تحت نظارت و هدایت مربی در زمان معین، به‌منظور رشد و شکوفایی استعداد‌های آنان در اردوگاه‌های دانش‌آموزی یا طبیعت مناسب، طبق مجوزهای صادره از مراجع ذی‌ربط، برگزار شود.

فلسفه وجودی اردوی دانش آموزی

اینکه چرا باید به اردوی دانش‌آموزی پرداخته و به آن اهمیت داده شود، و وقت مربیان و شرکت‌کنندگان گرفته شود، به این دلیل است که چیزی هم‌عرض یا به‌مراتب بالاتر از آنچه را در آموزش رسمی وجود دارد، دنبال می‌کنیم. در فعالیت‌های جانبی نظیر اردوی دانش‌آموزی، به لحاظ ماهیت کار، زمینه لازم برای تعامل و کنش متقابل بین شاگرد، معلم و محتوا همیشه در سطح بالایی فراهم است؛ به‌طوری که شاگردان بر اثر این تعامل سهل‌تر و سریع‌تر به محتوای موردنظر دست می‌یابند، چون در آموزش رسمی و کلاسیک، معمولاً روش آموزش مستقیم است و در اردو به‌صورت غیرمستقیم و مبتنی بر رغبت‌ها، علاقه‌ها، تفریح و بازی. شناسایی استعدادها و توانمندی‌های شرکت‌کنندگان از دیگر عوامل پرداختن به اردوست.

اردو با ایجاد محیط و فضای لازم برای انتقال مفاهیمی که فضای محدود کلاس و مدرسه و برنامه‌ریزی آموزشی فرصت انتقال و تجربه آن‌ها را به شاگردان نمی‌دهند، به‌عنوان مکمل برنامه‌های درسی عمل می‌کند

بهره‌مند شوند. مسائلی مثل:

- اختصاص نیافتن اعتبار لازم به اردو؛
- تربیت‌نشدن مربیان ویژه برای اردو؛
- اتفاق افتادن حادثه؛
- اعتمادنداشتن خانواده‌ها به مدرسه، در برگزاری اردو؛
- همکاری نکردن برخی از ادارها با مدرسه در برگزاری اردو.

اقدامات قبل از اردوی دانش‌آموزی

- ✓ معین کردن هدف؛
 - ✓ معین کردن زمان؛
 - ✓ مشخص کردن مکان؛
 - ✓ طرح موضوع در شورای برنامه‌ریزی مدرسه و کسب موافقت اعضای شورا؛
 - ✓ اقدام برای اخذ مجوز؛
 - ✓ دریافت مجوز برگزاری اردو از اداره متبوع؛
 - ✓ انتخاب عوامل اجرایی؛
 - ✓ ثبت‌نام از داوطلبان؛
 - ✓ دریافت رضایت‌نامه کتبی از اولیا؛
 - ✓ تنظیم فهرست نهایی شرکت‌کنندگان؛
 - ✓ تهیه وسایل و امکانات موردنیاز؛
 - ✓ تدارک وسیله نقلیه؛
 - ✓ هماهنگی با مسئولان اردوگاه؛
 - ✓ برآورد هزینه‌ها و پیش‌بینی منابع و تأمین آن‌ها؛
 - ✓ تهیه انواع کتاب و جزوه برای سرپرستان و مربیان اردو؛
 - ✓ اعلام برنامه دقیق اردو به دانش‌آموزان و خانواده‌ها.
- خانواده‌ها و دانش‌آموزان باید بدانند قرار است چه اتفاقی در اردو بیفتد، چه زمانی حرکت می‌کنیم، چه زمانی می‌رسیم، با چه وسیله‌ای می‌رویم، کجا می‌خواهیم ساکن شویم و فاصله‌ها چقدر است؛
- ✓ تهیه شعارنوشته‌ها و برگه‌های تبلیغی مربوط به اردو؛
 - ✓ آماده کردن برگه‌های مخصوص ارزیابی از فعالیت‌هایی که در طول اردو اجرا خواهند شد؛
 - ✓ پیش‌بینی چگونگی پرکردن زمان شرکت‌کنندگان، وقتی که برنامه‌ای با تأخیر اجرا می‌شود؛
 - ✓ برنامه‌ریزی برای تغذیه در اردو؛

و در آن‌ها لذت باهم‌بودن و با هم کارکردن و در جمع به فعالیت پرداختن به‌طور ملموس و گویا تقویت می‌شود.

• صداقت و وفاداری نسبت به دیگران را در وجود خود تقویت می‌کنند.

• درک بهتری از جهان، که خود جزئی از آن هستند، پیدا می‌کنند.

• توانایی خود را در درک هم‌نوع و روابط متقابل افزایش می‌دهند.

- علاقه‌هایی وسیع‌تر و عمیق‌تر در خود به وجود می‌آورند.
- روحیه اجتماعی شدن را در خود ایجاد و تقویت می‌کنند.

انواع اردو

• **اردوی علمی آموزشی:** اردوهایی که افراد نیازمند آموزش‌های علمی خاص در آن شرکت می‌کنند.

• **اردوی زیارتی:** اردویی است که شرکت‌کنندگان به قصد زیارت معصومین علیه‌السلام در آن شرکت می‌کنند.

• **اردوی سیاحتی:** اردویی است که شرکت‌کنندگان با قصد گردش در محیط طبیعی و آثار باستانی، بدون هدف خاص تربیتی، در آن‌ها شرکت می‌کنند.

• **اردوی ورزشی:** اردویی است که شرکت‌کنندگان آن معمولاً ورزشکار هستند و به قصد انجام تمرین یا برگزاری مسابقه ورزشی در آن حضور دارند.

• **اردوی امدادی:** اردویی است که شرکت‌کنندگان آن معمولاً امدادگرند و به قصد انجام عملیات تمرینی امدادگری شرکت می‌کنند.

• **اردوی تلاش و سازندگی:** در جامعه‌هایی که برای انجام فعالیت‌هایی نظیر عمران و بازسازی به عزم ملی نیاز باشد، با تشکیل این نوع اردوها، زمینه مشارکت همگان فراهم می‌شود.

• **اردوی فرهنگی هنری:** اردویی که به‌منظور پرداختن به فعالیت‌های فرهنگی و هنری نظیر کتاب‌خوانی برگزار می‌شود.

مسائل و مشکلات اردوی دانش‌آموزی در

مدرسه

وجود برخی از مسائل و مشکلات در برگزاری اردو مانع از آن شده است که همه دانش‌آموزان از اثرات مفید و ثمربخش آن

دانش آموزان بعد از پایان اردو می‌توانند فعالیت‌های متعددی انجام دهند که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: تهیه گزارش، خاطره‌نویسی، تهیه روزنامه دیواری و برگزاری نمایشگاه عکس

✓ برگزاری کلاس توجیهی با شرکت‌کنندگان در اردو و انجام گروه‌بندی و نظرسنجی؛

✓ تعیین افرادی برای تهیه گزارش خبری از اردو. می‌توانیم قبل از اردو بچه‌هایی را که دست به قلم هستند به‌عنوان گزارشگر انتخاب کنیم و به آنان مسئولیت دهیم تا اتفاقات اردو را در حین اجرا ثبت کنند. همچنین می‌توانیم از همه بچه‌ها بخواهیم خاطراتشان از اردو را بنویسند. بعد از اردو می‌توانیم این گزارش‌ها و خاطرات را در قالب نشریه یا کتاب منتشر کنیم؛

✓ بازدید قبلی از مکان اردو. اگر می‌خواهیم در اردو بچه‌ها را به خارج از اردوگاه‌های رسمی ببریم، بهتر است قبل از اعزام بچه‌ها، یک یا دو نفر از مسئولان اردو از آن محل بازدید داشته باشند. برای مثال قبل از اردوی کوهنوردی، یک یا چند نفر از قبل مسیر را شناسایی کنند. اینکه کجا چشمه دارد، کجا باید استراحت کنیم، طی مسیر چقدر طول می‌کشد و اینکه آیا بچه‌ها می‌توانند از آن مسیر عبور کنند یا نه. باید از قبل مطمئن شویم که اردو از هر نظر ایمن است؛

از لحظه‌ای که وسیله نقلیه شروع به حرکت می‌کند و مدت‌زمان لازم را طی می‌کند و به مبدأ برمی‌گردد، به‌عنوان «مرحله دوم اردو» نام می‌بریم. برنامه‌هایی که در طول ایام برگزاری اردوی دانش‌آموزی اجرا می‌شوند، باید با موازین دینی، فرهنگی و هنری هماهنگ باشند. همچنین، برنامه‌های موردنظر باید جذاب، متنوع و شاداب باشند.

برنامه‌های اجرایی در حین اردوی دانش‌آموزی

هنگام حرکت در مسیر رفت و برگشت:

✓ لحظات اول مستقر شدن در مکان اردو، لحظات حساسی است. بچه‌ها تازه وارد محیط جدید شده‌اند و با آن آشنا نیستند. به همین خاطر، بیشترین اتفاقات در این زمان می‌افتند. بنابراین، در لحظه‌ها و ساعت‌های اولیه توجه بیشتری به بچه‌ها داشته باشیم تا آن‌ها در آن مکان جا بیفتند؛

✓ فعالیت‌هایی مثل سرودخوانی، لطیفه‌گویی، قصه‌گویی و معرفی شهرها و روستاها را اجرا کنیم؛

✓ برای اطلاع اولیا از امنیت و محل اسکان فرزندشان، در فضای مجازی گروه یا کانال ویژه اردو برای آنان راه‌اندازی کنیم. در این فضا، در حین اردو گزارش لحظه به لحظه برنامه‌های اردو را به اولیا بدهیم. هر روز عکس گروهی دانش‌آموزان را به اشتراک بگذاریم تا اولیا فرزندشان را ببینند. با این کار اولیا آرامش بیشتری خواهند داشت و از اینکه می‌بینند به فرزندشان خوش می‌گذرد، لذت خواهند برد؛

✓ به مطالعه و کتابخوانی، قصه‌گویی، اجرای نمایش و طراحی نمایش مشغول شویم؛

✓ به ورزش، برنامه‌های عبادی، برپایی نماز جماعت، دعا و نیایش بپردازیم؛

✓ نمایش فیلم در اردوی دانش‌آموزی، پرداختن به سرگرمی و تفریح فکری، تنظیم دفترچه تجربه‌های اردو یا خاطره‌نویسی و انتقال آن به دیگران، برگزاری کلاس‌های آموزشی و معرفی چهره‌های ماندگار هم از فعالیت‌های مفید هستند؛

✓ با توجه به اینکه بچه‌ها در سنین رشد قرار دارند، ما باید به همه نیازهای غذایی آنان توجه کنیم. بچه‌ها در اردو انرژی زیادی مصرف می‌کنند. باید مواد مغذی موردنیاز را به آن‌ها بدهیم تا این انرژی جایگزین شود. به تاریخ مصرف مواد غذایی توجه کنیم. بدانیم چه غذایی را چه زمانی به بچه‌ها بدهیم که سردی‌شان نکند یا دل‌درد نگیرند.

✓ برای ایاب و ذهاب باید از وسایلی استفاده کنیم که مدت‌ها در مسیر اردو رفت‌وآمد کرده باشند. راننده اردو حوصله‌اش باید بیشتر از راننده معمولی باشد. نوع برخورد او با دانش‌آموزان مهم است؛

✓ بعضی اردوها تخصصی می‌شوند. با توجه به اهداف اردو و برنامه‌های اردو باید دانش‌آموزان خاصی را انتخاب کنیم و ببریم. در اردوی کوهنوردی که می‌خواهیم یک قله را فتح کنیم، نمی‌توانیم دانش‌آموزانی را که خیلی چاق هستند ببریم. چون وسط راه می‌مانند و این اتفاق ممکن است در روحیه‌شان اثر منفی بگذارد؛

✓ در اردو باید تیم کاملی داشته باشیم. اگر می‌خواهیم برنامه مذهبی داشته باشیم، کارشناس این حوزه باید همراه بچه‌ها باشد. در اردوی ورزشی حتماً باید مربیان ورزش در تیم اردو باشند. حضور مربیانی که کمک‌های اولیه را بلد باشند نیز ضروری است؛

✓ در هیچ لحظه‌ای از اردو، دانش‌آموزان نباید بدون مربی رها شوند. حتی هنگام خوابیدن. باید برنامه‌ریزی کنیم مربیان به نوبت بیدار بمانند و حالت گشت‌زنی داشته باشند. ممکن است نیمه‌های شب دانش‌آموزی دلش درد بگیرد و اگر در سالی مربی حضور نداشته باشد، متوجه نمی‌شود.

فعالیت‌های بعد از اردوی دانش‌آموزی

✓ پرونده اردو با برگشتن از اردو بسته نمی‌شود. مستندسازی بعد از اردو مهم است. آلبومی از عکس‌های خاطره‌انگیز برای بچه‌ها تهیه کنیم و به آن‌ها هدیه بدهیم تا به یادگار بماند. از مکانی که بازدید کرده‌ایم سوغاتی بخریم و به بچه‌ها بدهیم تا اردوی خاطره‌انگیزی داشته باشند. همچنین، برپایی مسابقه خاطره‌نویسی، مقاله‌نویسی و نمایشگاه عکس می‌تواند تأثیر اردو را در ضمیر دانش‌آموزان عمیق‌تر کند.

منبع

- حسن ملکی (۱۳۹۶). آشنایی با فعالیت‌های تربیتی و اجتماعی فوق برنامه. انتشارات آبیژ. تهران.